

يك نشریه

تازه و مهم

راجع

بایران

عبدالحسین سپینتا

دومین جلد کتاب «ایران» نشریه مؤسسه بریتانیا در مطالعات ایران که اخیراً
بماریسیده دارای مندرجات مهم و حاوی تحقیقات جالب جدیدیست که شایسته است
چنین اثر مفید بوسیله استادان فن بفارسی ترجمه و در دسترس علاقمندان فارسی زبان
قرار گیرد. متأسفانه ترجمه رمانها و داستانهای مبتذل منحرف کننده اروپائی و
امریکائی که سراسر کتابفروشیهای ما را فرا گرفته هنوز فرصت و مجالی برای
مترجمین کاسب و ناشرین پول پرست باقی نگذاشته تا بترجمه و نشر آثار تاریخی
و علمی که امروز اطلاع از آن برای فرزندان این کشور مفید و لازم است
دست بزنند.

نشریه فوق الذکر توسط آکادمی بریتانیا در لندن منتشر گردیده و اگر
چه فقط حاوی ۱۰۳ صفحه - ۵ نقشه جغرافیائی - ۱۲ نقش و ۴۷ عکس میباشد ولی
مندرجات همین مجموعه نسبتاً کوچک بسیار مهم و عبارتست از :

- ۱ - شورای مدیریت .
- ۲ - بیان هدف و فعالیت .
- ۳ - گزارش مدیر عامل .
- ۴ - سه شعر فارسی

- ۵ - گزارش مختصری راجع بحفريات درمارليک تپه و بيله قلمه .
 - ۶ - حفريات در پاسارگاد .
 - ۷ - حفريات در تل نخودی .
 - ۸ - کوچ و بلوچ و ماهيخواران .
 - ۹ - مقدمه‌ای بر سازمان اقتصادی ایران در اوایل قاجاریه .
 - ۱۰ - اهمیت و ارزش کتاب برهان الحق .
- در قسمت اول این کتاب جزو اسامی عده‌ای از مشاهیر علمی که شورای مدیریت مؤسسه نام‌برده را تشکیل می‌دهند بنام دانشمندانی برمیخوریم که نامشان را از لحاظ مطالعات ایران شناسی زیاد شنیده و آثار آنها را دیده‌ایم مانند :
- پرفسور مالووان - یکی از بزرگترین باستان‌شناسان مشهور جهان .
- پرفسور آدبری - دانشمند محقق ادبیات شرق در کمبریج .
- پرفسور بی‌زیل گری - رئیس قسمت عتیقه‌های شرقی در موزه بریتانیا .
- پرفسور لمبتن دانشمند و محقق زبان و صرف و نحو فارسی .
- پرفسور سرماوریس باورا - رئیس آکادمی بریتانیا و امثال دانشمندان فوق .
- محقق دانشمندان ایران دوستد کتر لر نس لکهارت نویسنده کتابهای معروفی مانند - نادرشاه - سقوط سلسله صفویه - شهرهای مشهور ایران مدیریت افتخاری مؤسسه بریتانیا در مطالعات ایران را عهده‌دار میباشند .
- در قسمت دوم این نشریه خوشوقت میشویم که این مؤسسه در تهران نیز مرکزی برای مذاکره و تبادل نظر دانشمندان و ایران دوستان دارد تادرباره مسائل مورد علاقه آنان پیرامون ، صنایع ، باستانشناسی ، تاریخ ، زبان ، مذهب و موضوعهای مربوط بآن بحث و مطالعه نمایند .
- در قسمت سوم نشریه مورد بحث با سامی دانشمندان معروفی برمیخوریم که بنا بدعوت و مهمانی مؤسسه مزبور از اپریل ۱۹۶۲ تا می ۱۹۶۳ بایران آمده و درباره موضوعهای فوق‌الذکر سخنرانی کرده‌اند .

در قسمت چهارم - سه شعر فارسی پرفسور آربری که در زبان عربی و فارسی و ادبیات شرق مهارت و شهرت جهانی دارد و مؤلف کتابهای - ادبیات کلاسیک ایران چاپ ۱۹۵۸-م، گلهای جاودان منتخبات از اشعار فارسی چاپ ۱۹۴۸-م، گلستان سعدی و میراث ایران چاپ سال ۱۹۵۳-م میباشد مقاله خود را باغزل حافظ که باین بیت شروع میشود :

یارم چو قدح بدست گیرد بازار بتان شکست گیرد

آغاز مینماید و با مقدمه‌های کوتاه و شیرینی اشعاری را ترجمه و سپس «می‌الست» را تفسیر و خمیره ابن فرید را مورد بحث قرار داده بمشکو و الانوارغزالی اشاره میکند .

آربری مانند یک محقق ادبی ایرانی - عبدالقاهر جرجانی (۱۰۷۸-۴۷۱ هـ) راپیش کشیده بشرف الدین خراسانی (شرف) که از دوستان آربری است میرساند . گزارش حفریات مارلیک تپه و پیله قلعه که بقلم آقای نگهبان نوشته شده ما را از گنجینه های نهفته تاریخ در دره گوهر رود چهارده کیلومتری شمال شرقی رودبار بین تهران ورشت باخبر میسازد . وبسیار خوشوقت خواهیم شد اگر همانطور که آقای نگهبان در پایان مقاله بسیار عمیق و علمی خود وعده داده اند گزارش مفصل این حفریات در اواخر زمستان جاری چاپ و منتشر شود .

یکی از قسمت های بسیار جالب نشریه مورد بحث مقاله جامعی است که آقای داود استرو نوخ راجع به پاسارگاد تحت عنوان «حفریات پاسارگاد» نوشته اند در این قسمت که دومین مقاله ایشان است شرح حفاری پاسارگاد را که از هشتم اکتبر تا هشتم دسامبر ۱۹۶۲ توسط خود ایشان و هیئتی که با ایشان بوده و به پشتیبانی و کمک موزه اشمیلین دانشکده بریتانیا ، اکسفورد و شرکت نفت ایران و با کمک های خصوصی خانم یولنس دی شوتی و د کنترلر نس لکهارت انجام گرفته بیان و بانقشه های مهندسی مختلف از زیر سازی و بنای سنگی آرامگاه کورش و تطبیق آن با گوردختر واقع

در دره‌ای در جنوب کوه زاگروس قریب صد کیلومتر جنوب غربی کازرون مطالب بسیار تازه تاریخی دربارهٔ این دوهنای هخامنشی دردسترس ما میگذارد و درباره آثار تخت سلیمان تحقیق میکند .

کلارکاف در شرح حفاریات تل نخودی که در سال ۱۹۶۲ در تپه‌ای واقع در مغرب آرامگاه کورش توسط خود ایشان تحت راهنمایی داوید استرونوخ انجام گرفته با نقشه‌های جالبی از صاحبان دو کلتور که در آنجا روزی میزیسته‌اند حکایت میکند و روی طرز ساختن و نقوش ظروف سفالی مکشوفه در آنجا بحث مینماید و طبقات تحت الارضی محل را با تاریخ و زمانهای معینی تطبیق مینماید .

بریان سپونر در مقاله کوچ و بلوچ و ماهیخواران وضع بلوچستان فعلی و نظریات و اطلاعات تاریخی در بارهٔ آن منطقه را بیان میکند و اشاره مینماید که فردوسی بکوچ و بلوچ توجه داشته و سپس بجزغرافی و تاریخ و وضع اجتماعی آنجا میپردازد .

در دو فصل «مقدمه‌ای بر سازمان اقتصادی اوایل قاجار» بقلم گاوین هامبلی و «مطالعه در کتاب برهان الحق» بقلم «ویبمن» اطلاعات تازه‌ای برای مطالعه درباره اقتصاد و اهل حق بدست میدهد که جالب است و شرح آن در حوصلهٔ این مقاله نیست .

بنظر ما مطالعه و استفاده از نشریه «ایران» مخصوصاً در این موقع که کمتر راجع بتاریخ و باستانشناسی و تمدن باستانی ما نوشته و ترجمه میشود برای عموم علاقه‌مندان بموضوع های فوق مفید و لازم است و امیدواریم دانشمندان و مترجمین تاریخ دان ایرانی و مخصوصاً سازمان علمی بنیادپهلوی با اطلاع آکادمی و مؤسسه بریتانیا در مطالعات ایران نشریه فوق‌الذکر را بفارسی ترجمه و بترتیب متن انگلیسی با نقشه‌ها و تصاویر و عکسها در دسترس علاقه‌مندان فارسی زبان بگذارند .

باید ناشرین و مؤسسین و نویسندگان نشریه مزبور را تبریک گفت و موفقیت آنان را در ادامهٔ این خدمات فرهنگی و علمی خواستار شد .